

DATENVERARBEITUNG. Herausgeber Bundeskriminalamt, Wiesbaden 1972.

Продор кибернетике у друштвене науке ставио је на дневни ред и питања примене електронске обраде података у борби против криминалитета. Посреди је веома сложена проблематика која се креће од појма кибернетике и њених могућности (1) до правосудне етике (2), кад је реч о откривању и гоњењу кривичних дела и њихових учинилаца, као и о осветљавању и решавању кривичних ствари. Није на одмет и примедба на самом почетку, да би и код нас ваљало да радимо више и систематски на овој проблематици.

Пред нама је једна књига која садржи 28 предавања и дискусију са симпозијума одржаног 1972. године у Савезној управи кривичне полиције (Bundeskriminalamt) Савезне Републике Немачке (3). Тематски реч је о електронској обради података у области полицијских активности откривања и гоњења кривичних дела и њихових учинилаца. За полицију се с правом истиче да она практично никада ништа друго и не ради него обрађује податке. Било како да посматрамо њен рад, он нас увек суочава са откривањем, регистровањем, упоређивањем, повезивањем или анализирањем факата (W. Heiñl, с. 7). Но, пре него што бисмо се ближе осврнули на зналачки и савесно рабене студије и реферате са овог симпозијума— треба напоменути да је он био марљиво и систематски припремљен. Њему је претходила обрада три велике теме и то: кривична полиција и техника, истраживање основа и кривична полиција и најзад трагање. Свака од ових тема обрађена је методично и са пуно акрибије путем студија, реферата и дискусије (4). Тако смо научили да се у раду полиције срећемо са појмом технике у најширем смислу речи. Нису у питању само инструментаријум и методи криминалистичке технике, већ и фотографија, осматрање, електронска обрада података, дијагностика говора и гласа, савремена техника обавештавања и друга техничка достигнућа, као и индивидуална техника вршења кривичних дела (modus operandi) и одговарајућа техника реаговања кривичне полиције (B. Niggemeyer) (5). Још нешто, веома је јасно развијена концепција о научном истраживачком раду у интересу полициј-

(1) Prof. Dr Georg Klaus: Wörterbuch der Kybernetik. Dietz Verlag. Берлин, 1968. С. 324—239.

(2) Г. Ф. Горский, А. Д. Кокорев и Д. П. Котов: Судебная этика. Изд. Воронежского Университета. Воронеж, 1973. С. 22. и сл.

(3) Gesetz über die Einrichtung eines Bundeskriminalpolizeiamtes (Bundeskriminalamt). Vom 8. März 1951. in der Fassung vom 29. Juni 1973.

(4) Kriminalpolizei und Technik. Herausgeber Bundeskriminalamt, Wiesbaden 1967. — Grundlagenforschung und Kriminalpolizei. Herausgeber Bundeskriminalamt, Wiesbaden 1969. — Fahndung. Herausgeber Bundeskriminalamt, Wiesbaden 1970.

(5) Dr. B. Niggemeyer: Kriminalpolizei und Technik — ein Ueberblick. S. 7 (u Kriminalpolizei und Technik).

ског сузбијања криминалитета ⁽⁶⁾ и сагледан допринос разних наука овој борби против криминалитета ⁽⁷⁾.

Прве речи приликом отварања симпозијума опомињу и скрећу пажњу на то да употреба електронске обраде података не сме да постане сама себи сврха, да се службеници кривичне полиције не смеју да преобрате у робове машина и да се иза нагомиланих података налазе лица и њихове судбине које компјутер не може никада исцрпно да опише (Dr. Rutschke, с. 11). Однос између човека и машине потпуно је јасан и одређен. Нешто касније у току симпозијума ово нам врло лепо казује и J. J. Daut (Вашигтон, САД), цитирајући Хувера, бив. директора ФБИ, да приликом развијања електронских система за обраду података морамо стално да имамо на уму да је рачунско постројење само оруђе у рукама човека, а никако његова замена за одлуке које он мора сам да донесе. Успех система информација зависи од тога да ли нам је пошло за руком да га употребимо како ваља (сл. 245).

Студије и реферати са симпозијума могу се поделити на оне који нам износе циљеве увођења електронске обраде података, савремено стање ове службе у земљи домаћина и неким страним земљама, као и оне који се баве појединим питањима електронске обраде података и применом ове обраде.

Домаћин нам је у посебним рефератима изложио увођење и стање електронске обраде података у Савезној управи кривичне полиције и управљама кривичних полиција појединих земаља и градова (Баден-Виртемберг, Баварска, Хесен, Доња Саксонска, Северна Рајна — Вестфалија, Рајнска — Пфалц, Сарска и Шлесвих-Холштајн; Берлин, Бремен и Хамбург). За нас је овај децентрализовани систем полиције од интереса с обзиром на однос који имамо између савезних, републичких и покрајинских органа унутрашњих послова. Овај интерес захвата не само питања надлежности и опреме, већ у вези са електронском обрадом података и тематику каталога података, кодирања, даљинске обраде података, јединства, ефикасности и др.

Електронска обрада података уведена је за полицијске потребе у области трагања, где у првом реду долазе у обзир информације у вези са потрагом за лицима и моторним возилима. Но, ово је само груба анотација практичне примене електронских уређаја. За ближа сазнања морају се читати сами реферати и друга стручна литература. Многе могућности су тек у фази испитивања, а неке од њих се налазе у пробној примени.

На симпозијуму су поднесене и посебне студије о даљинској обради података, о могућностима електронске обраде у области дактилоскопије, о изградњи савезног централног регистра, о аутоматизацији централног регистра за странце, о изградњи система правних информација и др. Овде налазимо не само изобиље теоријских разматрања већ и многа практична решења.

Од страних гостију изложена је примена електронске обраде података код полиције њихових земаља, наиме у Аустрији, Шведској и Сједињеним Америчким Државама (Мичиган, Канзас Сити и Вашингтон).

Најзад пред нама је и студија о електронској обради података и криминолошком истраживању у светлу аспеката криминалне политике од Е. Стефана. Аутор је присталица корисности електронске обраде података и у полицијском раду и у криминолошком истраживању. Полицијске збирке података су погодне да допринесу актуелном сузбијању кримина-

(6) W. Heintl: Zur Situation der kriminalpolizeilich orientierten Forschung in der Bundesrepublik Deutschland. S. 9—12 (u Grundlagenforschung und Kriminalpolizei). — H. Gallus: Kriminalistisch-kriminologische Forschung im Bundeskriminalamt (u časopisu Kriminalistik, Heft 12/1972. S. 578—581).

(7) Prof. Dr. Friedrich Geerds: Verbrechen und Verbrecher als Gegenstand der Forschung. Über den Beitrag der Wissenschaften zur kriminalpolizeilichen Verbrechensbekämpfung in Vergangenheit, Gegenwart und Zukunft S. 13—39 (u Grundlagenforschung und Kriminalpolizei).

литета. Што се тиче криминолошког истраживања оне могу да користе криминалној феноменологији и у веома ограниченој мери истраживању и разјашњењу злочина. У области откривања неких карактеристика настанка криминалитета потребно је изнајлажење биографских података из психолошког и социјалног домена. За успешну сарадњу између полиције и криминолога потребно је стандардизовано школовање на екземплярним случајевима. У свему овом треба имати на уму и опасност »*circulus vitiosus*«¹ која се крије у збиркама података, наиме реч је о могућности да се једно лице сврстано у збирку стално јавља као осумњичени код сваког новог кривичног дела. Студија Е. Стефана заслужује сваку пажњу независно од тога да ли ћемо се с њим увек сложити или не.

Са овом књигом ми имамо један изванредан преглед стања ствари о електронској обради података у раду кривичне полиције и она крије у себи многе могућности за даља проучавања ове проблематике.

проф. Д. В. Димитријевић

Ж. Ведел: АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО ФРАНЦИИ. Превод с француског др Ентина Л. М. Под редакцијом др Крутоголова М. А. Изда. „Прогресс“, Москва 1973, стр. 512.

1. У низу превода иностране правне литературе у Совјетском Савезу објављен је уџбеник француског управног права који је дао проф. Жорж Видел. У предговору овог превода др М. Крутоголов и проф. др А. Лунев пре свега истичу да је ово нешто скраћено издање уџбеника проф. Ведела. Међутим, оно што је од интереса јесте сама оцена коју они дају о делу. Поздрављајући појаву овог превода истичу да је теорија француског права имала утицај на развој управног права многих буржуаских држава па и на развој управног права у царској Русији. Указују исправно да се управно право и у Француској као и у другим државама појавило и развијало прво као право чији је предмет делатност државних органа полицијског карактера. Међутим, са постепеним ширењем улоге државне управе у регулисању економских, социјалних, научних и других страна живота буржуаског друштва, проширен је круг проблема које проучава управно право. Подвлаче да се у савременом управном праву у буржуаским државама појављују правна и организациона питања која се односе на државно планирање економике и управљање државним капиталистичким предузећима. Стога закључују да управно право буржуаских држава и сада проучава полицијско-регулативну делатност државне управе.

Поред тога истичу, да и поред многих субјективних особености посебних теоријских гледишта буржуаских правних теоретичара, суштина свих ових гледишта је одражена у општој тежњи да се истакне неklasни односно надklasни карактер делатности управе у буржуаској држави као и надklasна правна заштита управног судства.

Дајући оцену о универзитетској настави управног права у Француској писци предговора сматрају да се начелно мало разликује од науке управног права у другим буржуаским државама. Посебно указују да је у правној науци свих буржуаских држава тежња да се делатност државне управе прикаже као опште национална која служи општем интересу независно од класне припадности чланова друштва. С тога подвлаче да је то карактеристично и за управно право Француске.

Међутим, подвлаче такође да има науке која је више либерална односно прогресивна а постоји и наука која је конзервативна и чак револуционарна. Напредна наука подржава демократске тенденције развоја бур-